

Protokol

Litteraturstudie: Fortidsbrug i grundskolens historieundervisning

Forsknings spørgsmål:

Hvordan fremmer lærere elev- og hverdagsrelevant historieundervisning i folkeskolen ud fra hhv. en centralstyret, en fagstyret og en brugerstyret historiedidaktik?

Hvilke former for historiebevidsthed kan eller skal historielærere ifølge disse tre historiedidaktiske tilgange fremme hos eleverne?

Definitioner og afgrænsninger

Litteratursøgningen er forsøgt afgrænset til teoretiske og empiriske studier af læreres og elevers opfattelse af historieundervisningen i den almene grundskole. (til og med K 12 i USA). Det er mere specifikt fokus på at kortlægge, hvad forskere forstår ved elev- og hverdagsrelevant historiedidaktik, og hvordan den i praksis kan eller er blevet udmøntet i undervisningen. Studiet er desuden afgrænset med henblik på at klarlægge og diskutere disse sagsforhold i relation til to centrale historiedidaktiske problemfelter. Dels i relation til en idealtypisk skelnen mellem en centralstyret, en fagstyret eller en brugerstyret historiedidaktik. Dels i relation til hvordan disse tre tilgange kan eller skal fremme elevers historiebevidsthed.

Litteraturstudiets formål

Litteraturstudiets formål er at...

- Give et indblik i, hvilke svar på forskningsspørgsmålene, der kan udledes af primært empiriske studier, herunder de teoretiske og metodiske afsæt for deres gennemførelse
- Give et indblik i læreres og elevers fortidsbrug i undervisningen.
- Give indblik i om fortidsbrug i undervisningen kan siges at interferere med elevers fortidsbrug uden for skolen.
- Give et indblik i historielæreres historiedidaktiske tænkning og praksis, herunder hvilke historiedidaktiske eller relaterede tilgange og teorier, der eksplicit eller implicit styrer historielæreres planlægning og gennemførelse af undervisningen.
- Give indsigt i elevers betydningstilskrivning af den historieundervisning, de modtager i grundskolen, fx i forhold til deres hverdagsliv uden for skolen og / eller deres levede nutid.
- Bidrage til såvel deskriptivt – analytiske som kritisk normative diskussioner om historieundervisningen indhold og formål i relation til tre centrale samfundsteoretiske og historiedidaktiske begreber – historiebevidsthed, identitet og demokrati
- Klarlægge om forholdet mellem fortid, nutid og fremtid spiller en rolle i historieundervisningen
- Kortlægge om historieundervisningen tilsigtet eller utilsigtet bidrager at fremme elevers individuelle og / eller kollektive identitetsdannelse.
- Klarlægge om undervisning sigter på at fremme elevers liv og virke i et demokrati.

Søgeord

Søgestreng i internationale databaser:

```
((disruption OR noise OR "disruptive behavior" OR "disruptive noise") AND (school*)) AND peer(yes) AND rtype.exact("022 Collected Works - Serials" OR "041 Dissertations/theses - Doctoral Dissertations" OR "010 Books" OR "021 Collected Works - Proceedings" OR "022 Collected Works - Serial" OR "073 Eric Digests In Full Text" OR "080 Journal Articles" OR "020 Collected Works - General" OR "071 Eric Publications" OR "143 Reports - Research") AND la.exact("Norwegian" OR "Swedish" OR "English" OR "Danish")
```

Søgeord i nordiske databaser og hos vidensproducenter:

Dansk:: historieundervisning /- fag, , fortids/historiebrug, historiebevidsthed, historisk tænkning, identitet, demokrati

Engelsk:: History education /- teaching, uses of history/the past, historical consciousness /- thinking, identity, democracy, citizenship.

Svensk:: Historieundervisning / -ämne, fortids-/ historiebruk,, historiemedvetande, historisk kundskab, identitet, demokrati

Norsk:: Historieundervisning / -fag, fortids- / historiebruk, historiebevissthet,, historiekunnskab, identitet, demokrati

Litteraturstudiets design

Der er gennemført to søgeprocesser, en for international viden og en for skandinavisk viden. Internationale søgninger søges i databasen ERIC og Psycinfo. Afgrænsninger:

- Der er udelukkende søgt efter udgivelser publiceret på dansk, engelsk, norsk eller svensk.
- Der er udelukkende søgt efter udgivelser publiceret i perioden september 1997 – september 2019.
- Der er søgt efter udgivelser, der omhandler sammenlignelige skolesystemer, dvs. OECD eller EU lande.
- Der er søgt efter studier, der omhandler grundskolen (i USA dog til og med K12).

Hvad angår den skandinaviske søgning, er den udført i følgende databaser: Oria (NO), Norart (NO), SwePub (SE), Diva (SE), Forskningsdatabasen (DK), Bibliotek.dk (DK). Der er anvendt ensartede søgestrengene med sproglige tilpasninger i de forskellige databaser. Der er også søgt hos vidensproducenterne: Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, SFI, EVA, VIVE, Rådet for børns læring, Kunnskapssenter for utdanning, utdanningsforskning.no, NordForsk, Skolverket, Nokut, ifous.se.

Endelig er der inddraget referencer fra referencer. Disse studier har været underlagt de samme afgrænsninger, som gælder for de øvrige søgninger. Referencer fra referencer er inddraget for at sikre, at alle væsentlige studier kom med i litteraturstudiet.

I søgningerne bag forskningsoversigten var der fastsat en øvre vejledende grænse gældende for alle forskningsoversigter i Pædagogisk indblik på 160 studier. Disse studier er udvalgt sådan, at de giver et bredt indblik i forskningsfeltet, enten teoretisk, metodisk eller gennem forskningsfund.

Ligeledes er studierne udvalgt sådan, at de overordnet set medvirker til at repræsentere forskningsfeltet internationalt såvel som nationalt. I dette studie er 178 studier læst i fuldtekstversionen.

Screening, herunder kriterier for inklusion og eksklusion

Al litteratur har været igennem en screeningsproces med de herunder anførte kriterier for in- og eksklusion:

Inklusion:

- Studiet der beskæftiger sig med et eller flere af undersøgelsesspørgsmålene.
- Det markeres, hvis studiet er et metastudie.
- Der inddrages kun akademiske dokumenttyper, primært empiriske, sekundært teoretiske studier

Eksklusion:

- Forkert dokumenttype: Editorials, kommentarer, anmeldelse, policy dokumenter, biografier, uddannelsesopgaver: specialer, masteropgaver, bacheloropgaver.
- Forkert udgivelsestidspunkt: Studiet er udgivet før september 1997.
- Forkert land: Studiet indeholder ikke data fra OECD- eller EU-lande. Studiet ekskluderes, hvis empirien ikke er produceret i et af disse lande.
- Forkert uddannelsesområde: Studiet undersøger ikke problemfeltet på grundskoleniveau
- Forkert sprog: Studiet er ikke publiceret på dansk, norsk, svensk eller engelsk.
- Forkert fokus: Studiet har ikke fokus på fortids-/historiebrug i historieundervisningen, samt et eller flere af dette studies centrale samfundsteoretiske begreber – historiebevidsthed, identitet og demokrati.

Yderligere screeningskriterier:

- Utilstrækkelig information: Studiet bibringer ikke informationer om uddannelsesområde/land(e) det empiriske materiale er produceret i.

Videnskondensering

Kondenseringen fokuserer på at besvare undersøgelsesspørgsmålene:

Kondenseringen skal referere oplysninger om:

- Hvad var forskningens formål?
- Hvad var forskningsspørgsmålene?
- Hvad var forskningsfundene?
- Hvilke tilgange blev anvendt
  - o teoretisk, metodisk, analysestrategisk?

- I hvilken kontekst blev forskningen udarbejdet?
  - o I hvilke(t) land(e)?
- Hvad bidrager studiet med i forhold til det historiedidaktiske forsknings- og refleksionsfelt?
- Hvad bidrager studiet med i forhold til forskningsspørgsmålene?

Litteraturstudiet

Litteraturstudiet skal ud over at formidle et overblik over den eksisterende forskning på feltet også beskrive baggrunden for de studier, der er lavet, kronologien og de teoretiske og metodiske tilgange, der er opereret med.

Samlet antal studier lagt ind i EPPI: 5.071

Dubletter: 974

Derfor i alt 4.097 studier i EPPI

178 studier er læst i fuldtekstversionen. Efter endnu en screening af disse 178 studier, blev yderligere 91 studier ekskluderet (på baggrund af ovenstående eksklusionskriterier). Forskningsoversigten er derfor baseret på i alt 87 studier.